

Latvijas Mediju ētikas padome

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

Ētikas padomes atzinums Nr. 1/2024

Rīgā, 2024. gada 11. janvārī

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk – "Biedrība" vai "LMĒP") Ētikas padome (turpmāk – "Ētikas padome") 2023. gada 13. decembra sēdē šādā sastāvā: Daiga Sproģe, Aleksandrs Mirlins, Guntars Līcis, Baiba Liepiņa, Skaidrīte Lasmane, Ingemārs Vekteris, Anda Rožukalne, Aivars Pastalnieks

konstatē:

[1] Biedrības valde 2023. gada 26. oktobrī saņēma NEPLP priekšsēdētāja Ivara Āboliņa (turpmāk – "Sūdzētājs") sūdzību (turpmāk – "Sūdzība") par Latvijas Radio raidījuma "Atvērtie faili" 26. oktobra sižetu #137 "Eksperti: Sasteigtais lēmums par LR4 un RusLSM slēgšanu kaitēs valsts drošībai" (turpmāk tekstā – "Raidījums" un tam sekojošo rakstu portālā lsm.lv "Pētnieki un uzraugs: Sasteigtā krievu valodas pazušana no sabiedriskajiem medijiem kaitēs valsts drošībai" (turpmāk tekstā – "Publikācija")

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/26.10.2023-petnieki-un-uzraugs-sasteigta-krievu-valodas-pazusana-no-sabiedriskajiem-medijiem-kaites-valsts-drosibai.a529266/>

[2] Sūdzētājs norāda, ka Raidījumā cita starpā izskan šāda žurnālista teikta frāze: "Kaprāns atsaucās uz NEPLP priekšsēdētāja Ivara Āboliņa paziņojumu pagājušajā gadā par to, ka VDD ieteicis slēgt Krievijas televīzijas kanālu "Doždj" (turpmāk tekstā – "Pirmais teikums"), kurai seko Kaprāna citāts: "Pēc tam, kad pēkšņi kaut kur šie dokumenti vai tā vēstule parādījās publiski, tad izrādījās, ka nekas tamlīdzīgs tur nav bijis, nav bijušas nekādas norādes par to, ka šis kanāls būtu jāaizliedz, jāaizver un tamlīdzīgi" (turpmāk tekstā – "Citāts")".

Sūdzētājs apgalvo, ka Kaprāna teiktais ir meli un neatbilst patiesībai, jo Sūdzētājs nav paziņojis, ka VDD būtu ieteicis slēgt televīzijas kanālu Dožj (Tv Rain). Sūdzētājs norāda, ka šāds apgalvojums ir nopietna apsūdzība un met ēnu uz viņu kā neatkarīgas iestādes vadītāju un Latvijas valsti kopumā, radot iespaidu, ka viņš varētu būt publiski melojis, ka specdienesti varētu ietekmēt neatkarīgas iestādes lēmumus attiecībā uz mediju slēgšanu. Šāda situācija būtu prettiesiska un demokrātiskā valstī neiedomājama.

Norādot uz medija lomu, Sūdzētājs raksta, ka Latvijas Radio žurnāliste, pasakot Pirmo teikumu, šos melus izplata tālāk, radot iespaidu, ka tā būtu patiesība. Tāpat nav ticis lūgts viņa komentārs un viņam nav bijusi dota iespēja atspēkot "Kaprāna izplatītos murgus".

Sūdzētājs lūdz Ētikas padomei izvērtēt šo gadījumu.

[3] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja Latvijas Radio komentāra sniegšanai.

[4] 2023. gada 7. oktobrī Biedrības valde saņēma Sūdzības papildinājumu, kurā Sūdzētājs rakstīja, ka ar Sūdzību bija vērsies arī pie Latvijas Radio un SEPLP sabiedrisko mediju ombuda un nedēļu vēlāk no Latvijas Radio saņēmis atbildi, kurā Latvijas Radio atzīst, ka par viņu izskanējusi nepatiesa informācija, un medijs atvainojas un to atsauc. Sūdzētājs norāda, ka ar veikto atsaukumu ir iepazinies, taču Raidījuma audioierakstā nav pievienota atsauce, ka tajā izskanējusi nepatiesa informācija. Sūdzētājs norāda, ka ir lūdzis Latvijas Radio šo situāciju labot, taču viņa lūgumu nav bijusi nekāda reakcija, tādējādi Latvijas Radio pārkāpis Ētikas kodeksa punkta 4.1. Godprātība daļu: "Plašsaziņas medijs pēc iespējas nodrošina šādas informācijas labošanu vai atsaukšanu."

[5] Atbildes vēstulē Biedrībai Latvijas Radio informē, ka ir izvērtējis Sūdzībā minēto raidījuma fragmentu un atzīst, ka šajā fragmentā ir iekļauta nepatiesa informācija. Kļūda radusies, raidījumā izmantotajam ekspertam neprecīzi atstāstot NEPLP agrāk pausto argumentāciju lēmumam anulēt apraides atļauju telekanālam "Doždj" un raidījuma autoriem to nepārbaudot. Proti, I. Āboliņš publiskajā komunikācijā skaidrojis, ka Valsts drošības dienesta vēstulē bijis "skaidri norādīts uz draudiem nacionālajai drošībai kopumā"

(<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/saistiba-ar-draudiem-valsts-drosibai-neplp-anule-tv-dozdj-apr-aides-atlauju.a485625/>), nevis ieteikts kanālu slēgt, kā izskanēja Raidījumā.

Latvijas Radio skaidro, ka Sūdzētāja viedoklis šajā raidījumā netika iekļauts, jo pirms nepilna gada pieņemtais, publiski zināmais NEPLP lēmums par apraides anulēšanu "Doždj" ir pieminēts kā fona informācija un netika padziļināti iztirzāts. Šī raidījuma temats bija cits. Savukārt Mārtiņš Kaprāns ir Latvijas Universitātes Filoloģijas un socioloģijas institūta vadošais pētnieks, komunikācijas zinātnes doktors, starptautisku zinātnes publikāciju autors, tai skaitā pētījis ar medijiem saistītus jautājumus un krievvalodīgās kopienas postpadomju telpā. Līdz ar to Latvijas Radio M Kaprānu uzskata par šī raidījuma tematam piemērotu ekspertu, kurš var sniegt kompetentu viedokli par tajā iztirzātajiem jautājumiem.

Latvijas Radio informē, ka ir atsaucis kļūdaino informāciju, publicējis kļūdas labojumu un atvainojies Sūdzētājam. Tas darīts Latvijas radio 1 ēterā (2. novembra raidījumā Atvērtie faili), kā arī Latvijas Radio 1 mājaslapā, publicējot atsaukumu, precizējumu un atvainošanās pie attiecīgā raidījuma (audiofaila) pieteikuma klausītājam/lasītājam redzamā vietā atbilstoši attiecīgās digitālās platformas kļūdu labošanas formātam:

<https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/atvertie-faili/137-eksperti-sasteigtais-lemums-par-lr4-un-ruslsm-slegsanu-ka-ite.a183254/>). Tas pats darīts raidījuma izklāstā portālā lsm.lv:

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/26.10.2023-petnieki-un-uzraugs-sasteigta-krievu-valodas-pazusana-no-sabiedriskajiem-medijiem-kaites-valsts-drosibai.a529266/>.

Latvijas Radio skaidro, ka neredīgē un nedzēš izskanējušo raidījumu audiofailus gadījumos, ja tajos izskanējušas faktu kļūdas. Veiktais atsaukums ir īstenots atbilstoši Latvijas likumu prasībām. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 51. panta 3. daļā noteikts, ka elektroniskais plašsaziņas līdzeklis nepatiesās ziņas atsauc "tāda paša nosaukuma raidījumā un tajā pašā raidījuma laikā, bet, ja tas nav iespējams, — līdzvērtīgā laikā šīs ziņas atsauc." Likuma par presi un citiem masu informācijas 21. pantā noteikts, ka "atsaukums vai atvainošanās jāpublicē tādā pašā šriftā, tajā pašā izdevuma nodaļā (raidījumā), kurā bija publicētas (pārraidītas) nepatiesās ziņas vai godu un cieņu aizskaroša informācija".

[6] Biedrības valde Sūdzību un Latvijas Radio atbildi nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

Ētikas padome secina:

[7] Latvijas Radio jau pirms Ētikas padomes sēdes atzinis, ka Raidījuma fragmentā, atsaucoties uz informācijas avotu, pieļauta kļūda. Vērtējot medija darbību, būtiska ir arī rīcība, kas seko pēc kļūdas atklāšanas; šajā situācijā tā bijusi laicīga un pilnvērtīga – Latvijas Radio ir izvērtējis raidījuma fragmentu, atzinis kļūdu, precizējis informāciju, atvainojies Sūdzētājam. Latvijas Radio ir ievērojis Ētikas kodeksā noteikto pienākumu pēc iespējas nodrošināt kļūdainas informācijas labošanu vai atsaukšanu.

[8] Ievērojot secināto, visi klātesošie Ētikas padomes locekļi balso, ka Latvijas Radio savā darbībā NAV pārkāpis Biedrības Ētikas kodeksu.

Ētikas padomē nolemts:

1. Latvijas Radio rīcībā nav konstatēti Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumi.
2. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.
3. Lēmumu paziņot Sūdzētājam un Latvijas Radio.